

НАУКА – ЦЕ ЦІКАВО

Міжнародний День рослин і «Дні науки. Весна»

Останніми роками в Україні травень – місяць надзвичайно насичений науково-популярними заходами. Цьогорічною особливістю стало об'єднання зусиль двох волонтерських проєктів – Міжнародного Дня рослин в Україні та «Дні науки. Весна». Організатори запропонували відвідувачам найрізноманітніші формати пізнавального відпочинку, розраховані як на дітей, так і на дорослих, незалежно від початкового рівня знань. Проведені науково-просвітницькі заходи, безумовно, стали ще одним містком між громадськістю та вченими, продемонструвавши, що наука може бути дуже цікавою, а її розвиток – це запорука майбутнього України.

Міжнародний День рослин (Fascination of Plants Day) під егідою Європейської організації біології рослин (EPSO) з 2012 р. відзначається в понад 60 країнах світу. Національні парки та заповідники, дослідницькі установи та університети, ботанічні сади та природничі музеї, а також окремі науковці, волонтери та ентузіасти (флористи, дендрологи, ландшафтні дизайнери, фермери, художники) по всій земній кулі об'єдналися, аби на відкритих безкоштовних заходах розповідати широкому загалу про різні наукові напрями, що вивчають рослини (plant science). Крім того, актуальним завданням Дня рослин є популяризація напрямів мистецтва, пов'язаних з рослинним світом (plant art), – лендарту, гербаріїв, фотографії, скульптури, живопису, ікебани тощо.

Ідея організації в Україні Міжнародного Дня рослин належить директору Інституту харчової біотехнології та геноміки НАН України академіку НАН України Ярославу Борисовичу Блюму, який є національним координатором цього заходу. До речі, у 2015 р. наша країна посіла друге місце у світі за кількістю організованих подій¹. Певною мірою це стало можливим завдяки поєднанню зусиль з іншим українським науково-просвітницьким проєктом «Дні науки. Весна», який зародився як спільна ініціатива Ради молодих учених НАН України, громадської організації Unia Scientifica та просвітницького порталу «Моя наука» з метою популяризації науки в якнайшир-

¹ <http://www.plantday12.eu/ukraine.htm>

ших колах українського суспільства. Активна участь у заходах, крім ботаніків, ще й зоологів, археологів, літературознавців, молекулярних біологів та інших фахівців зумовила величезну кількість локацій, подій та відвідувачів.

Отже, враховуючи попередній позитивний досвід, цього року також було вирішено поєднати весняні Дні науки і Міжнародний День рослин. Більше того, з огляду на те, що Київ у травні зазвичай перенасичений різними науково-популярними заходами, такими як Фестиваль науки, Kyiv Maker Faire, лекторій «Далекий і близький Всесвіт» тощо, організатори Днів науки прийняли сміливе рішення про, так би мовити, децентралізацію заходу. За кошти благодійників усі лектори і демонстратори, що пройшли попередній відбір, виїхали до Одеси, Харкова, Житомира, завдяки чому крім іншого вдалося посилити горизонтальні зв'язки з регіональними координаторами проекту.

Так, у Житомирі «Дні науки. Весна» проходили вже вдруге. Свої двері гостинно відчинила кафедра фізики Житомирського державного університету імені Івана Франка. Традиційно сильні науково-популярні лекції з фізики житомирських викладачів цього року чергувалися з лекціями київських учених-біологів (Інститут фізіології ім. О.О. Богомольця НАН України, Інститут молекулярної біології і генетики НАН України, Інститут проблем безпеки атомних електростанцій НАН України, кафедра біотехнології Навчально-наукового інституту екологічної безпеки Національного авіаційного університету). Лекторій вийшов досить насичений, відвідувачів було чимало, але майже всі слухачі виявилися студентами чи викладачами університету, що дещо вибивалося із загальної картини Днів науки в інших містах.

У Харкові «Дні науки. Весна» розпочалися 20 травня у Фізико-технічному інституті низьких температур ім. Б.І. Веркіна НАН України за участю студентських об'єднань міжнародних оптичних організацій OSA (The Optical Society) та SPIE (The International Society for Optics and Photonics). Демонстрації фізичних явищ були спрямовані на розуміння процесів,

«Дні науки. Весна». Харків. Побачити бактерію на власні очі

«Дні науки. Весна». Одеса. Цікава наука

«Дні науки. Весна». Житомир. Під час науково-популярної лекції

Виставка «Flora Taurica»: арт-гербарії та акварелі, що репрезентують рослинний світ Кримського півострова. Фото Сергія Савченка

Майстер-клас від співробітниці Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України Г. Карпінчук «Скрипторій. Рослинні орнаменти в манускриптах Київської Русі» — пишемо очеретяними паличками та фарбами природного походження

Екологічна екскурсія з київськими ботаніками і зоологами стежками державного заказника «Лісники» «Біорізноманіття весняного лісу» та «Комахи лісу: в очікуванні літа»

що відбуваються в матеріалах за низьких температур, і вже традиційно зібрали дітей шкільного віку разом із батьками. Наступного дня фізик-теоретик Тетяна Рохманова прочитала лекцію «Метаматеріали: від теорії до застосування». Захід проходив спільно з Вільним університетом «Майдан Моніторинг» та Інститутом радіофізики та електроніки ім. О.Я. Усикова НАН України з онлайн-трансляцією в Інтернеті².

Найбільша команда київських демонстраторів і лекторів з кафедри біотехнології Навчально-наукового інституту екологічної безпеки Національного авіаційного університету, Інституту фізіології ім. О.О. Богомольця НАН України, Інституту ядерних досліджень НАН України та Національного центру Олександра Довженка попрямували до узбережжя Чорного моря, але не на відпочинок. В Одесі «Дні науки. Весна» успішно відбулися завдяки узгодженим діям представників волонтерського проекту «15×4», кафедри мікробіології, вірусології і біотехнології та кафедри аналітичної хімії Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова, Одеського національного медичного університету та Українського протичумного інституту ім. І.І. Мечникова. Лекції і демонстрації здебільшого мали біологічне чи медичне спрямування. Упродовж двох днів усі охочі мали змогу на власні очі побачити бактерії, що спричинюють тяжкі захворювання, найпростіші організми чи водорості, виділити ДНК з бактерій та багато чого іншого.

У столиці активну участь у Міжнародному Дні рослин взяв Національний ботанічний сад ім. М.М. Гришка НАН України, який не лише запропонував велику кількість екскурсій та майстер-класів для відвідувачів різного віку, а й гостинно прийняв у себе співробітників Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України, Інституту зоології ім. І.І. Шмальгаузена НАН України та Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України. До проведення заходів долучилися також Ботанічний сад

² Запис лекції можна переглянути за посиланням https://www.youtube.com/watch?v=Qn-yNV_5xVY

ім. академіка О.В. Фоміна та ННЦ «Інститут біології та медицини» Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Святкування Міжнародного Дня рослин пройшло також у Ботанічному саду Львівського національного університету ім. Івана Франка, Ботанічному саду ім. В.І. Липського Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова, Національному дендрологічному парку «Софіївка» НАН України, Національному природному парку «Деснянсько-Старогутський», біосферному заповіднику «Асканія-Нова», Національному природному парку «Подільські Товтри», регіональному ландшафтному парку «Приінгульський», в київських установах НАН України (Інститут молекулярної біології і генетики, Інститут еволюційної екології, Інститут клітинної біології і генетичної інженерії), Черкаському національ-

ному університеті імені Богдана Хмельницького, Донецькому національному університеті імені Василя Стуса на Вінниччині, Національному науково-природничому музеї НАН України, художньому Музеї Ханенків.

Крім того, разом із художниками, ілюстраторами, фотографами та майстрами цікаві заходи запропонували відвідувачам віддани друзі науки і рослинного світу з просвітницьких проектів «Чародім», «Інтелектуальні дискусії» (Київ), «Зелений ліхтарик» (Львів), Вільний університет «Майдан Моніторинг» (Харків).

Промайне літо, і вже не за горами Всесвітній день науки, який відзначається в усьому світі 10 листопада, а отже, до зустрічі на Днях науки – 2017 (11–12 листопада)!

*Наталя АТАМАСЬ
Сергій ГОНЧАРОВ*